Бары дойдулар пролетарийдара, холбоҕуҥ!

САХА ОЛОХ

ХАҺЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

● № 14 (7087). ● 1991 сыл. Тохсунньу 31 күнэ. Чэппиэр ● Сыаната 8 харчы.

РКП райкомун пленума

Тохсунньу 28 күнүгэр РКП райкомун уочараттан суох пленума буолан аста. Пленум тэрээбин боппуруостары көрдө.

Пленум **Геннадий Михайлович Сысолятины**, атын үлэҕэ барарынан, РКП райкомун бастакы секретарын эбээнньиттэн босхолоото.

Салгыы райком бастакы секретарын талыы туһунан боппуруос көрүлүннэ. Бу дуоһуналаах бинир кандидатура—Саха ССР Госагропромун сүрүннүүр специалиһа М. Н. Сибиряков кандидатурата—туруорулунна. Таб. Сибиряков бэйэтин программатын билиһиннэрдэ, ыйытыларга эппиэттээтэ. Кини кандидатуратын обоих РКП райкомун бюротун чилиэна, райсовет председателэ **Е. А. Борисов**, райком чилиэннэрэ **А. А. Варламов, М. П. Филиппов**, ороһуоннаары партийнай тэриллэ хонтуруоллуур комиссиятын чилиэнэ **Е. М. Макарова**-тыл эттилэр.

Райком чилиэннэрэ кистэлэн куолаталаһыннарынан **РСФСР Коммунистическай партиятын Чурапчытаабы райкомун бастакы секретарынан Максим Николаевич Сибиряков талылынна.**

РКП Чурапчытаабы райкомун бастакы секретара Максим Николаевич СИБИРЯКОВ

М. Н. Сибиряков 1933 сыллаахха Чурапчы ороһуонун Соловьев наһилиэгэр төрөөбүтэ.

1954 сыллаахха Чурапчытаабы педучилищены бүтэрэн учуутал идэтин ылбыта уонна Аллараа Халыма ороһуонун Андрюшкино 7 кылаастаах оскуолатыгар үлэҕэ анаммыта. Манна икки сыл үлэлээн баран 1956 сыллаахха сайын дойдутугар кэлбитэ. Итиҥ сыл кэнниҥ Мугудай орто оскуолатыгар учуутальыҥан үлэҕэ ыыппыттара.

1958—1963 сс. Саха государственай университетын тыа хаһаайыстыбатын факультетыгар үөрэнэр. Онтон университеты бүтэрбит эдэр специалист Мэҥэ-Хаҥалас ороһуонун Максим Горькай аатынан колхобугар ветврааһынан ананар. Сотору кини колхоз председателин солбуйаччыынан талаллар. 1965—1967 сс. — Уус-Алдан ороһуонун ветеринарнай станцыятын начальника. 1967 сыл олунньутугар бу ороһуоҥ Герой Егоров аатынан колхозун председателинэн талыллыбыта. Манна үс сыл кэриҥэ үлэлиир.

1977 сыл ыам ыйыттан 1989 сыл ахсынньытыгар диэри—ССКП Амматаабы райкомун бастакы секретара. Бу кэнниттэн кини бастаан ССКП обкомун инструкторынан, онтон Саха ССР Госагропромун сүрүннүүр специалыстынан үлэлээтэ.

Таб. Сибиряков, норуот хаһаайыстыбатын сайыннарыыга түүлэрин иһин, 1971 сыллаахха «Бочуот Знака», 1982 сыллаахха Үлэ Кыһыл Знамята орденнарынан, онуоҕа медаллаарынан наҕараадаламмыта, киниэхэ Саха ССР норуотун хаһаайыстыбатын үтүөлэх үлэһитин аата иҥэриллибитэ.

Максим Николаевич республикаҕа физкультураны уонна спорду сайыннарыыга тус бэйэтин улахан кылаатын киллэрбитэ. Итиҥ иһин өссө 1961 сыллаахха Саха АССР Верховнай Советтан Президиумун Бочуотунай грамотатынан наҕараадаламмыта. Кини ССРС уонна Саха ССР спордун маастара.

Таб. Сибиряков Саха АССР Верховнай Советын депутатынан үс ыҥырыыга быыбарданан, 13 сыл партия обкомун чилиэнэ талыллан үлэлээбита.

Бэйэлэрэ туталлар

Мариийэл республика. Звениговскай ороһуон «Новый путь» совхобугар олорор дьиэ проблематын быһаарыыга деловойдук сыһыаннаһаллар. Манна бэйэлэрин үлэһитэрин 2000 сылы күүтэн кэтэхтэ толору хаачыллыллыахтар олорор дьиэлэри бэйэлэрэ хаачыллар саҥаалаахтар. Эрчимнэ таһаарар керамзит-бетон блоктары оҥорууну баһылаатылар. Үһаайбалым типтээх икки үстүү хостоох дьиэни үлэҕэ киллэрэргэ бэлэмнэр, оттон маҕаһыын уонна хотоннор көмөлөрдөрө ситтилэр.

Итиҥ сүрэх хаһаайыстыба маннык дьиэлэри кэлим керамзит-бетону, нан таҥыны баһылаата. Оннук ньымаҥан кэскилэ суоҕунан аҕыйах сылдьыбыт Малая Кужмара дэриэбинэҕэ туорт дьиэ тэҥнэн тутуллар.

Опыт ыла аны мэлдьи республикалартан уонна Поволжьеттан кэлэллэр.

Снимоктарга: совхоз прораба В. Н. Полатов хаһаайыстыбаҕа оҥоһуллубут керамзит-бетон блоктары көрөр;

Поян-Сола дэриэбинэҕэ керамзит-бетон блоктартан маннык дьиэ тутулунна, эс ситэрэр үлэтэ эрэ хаалла.

(ССТА фотохроника).

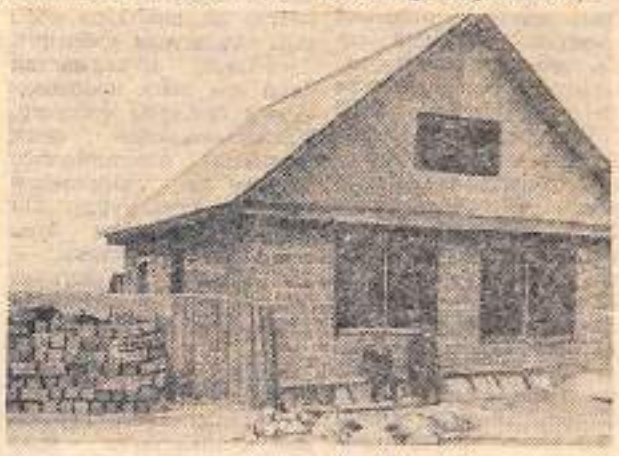

ТИҺЭХ СОНУННАР

НЬЮ-ЙОРК. Ирак президенэ Саддам Хусейн Си-эн-эн американскай телекомпаниянаа биэрбит интервьютутар кини Персидскэй хомо ороһуонугар сэриҥ төбө уһуйуун саҕаҕан барыаҕын билбэтэр даҕаны, «икки өрттүгэн албэх хаан тохтуоҕун» билэрин туһунан ыйытыыларга, диэн АП агентство биллэрдэ. Кини итиҥ тэҥэ Ирак хайаатар да кыайарыгар бигэ эрэллээбин бигэргэтэн эппит.

КАИР. Олохтоох дьиэстанциялар ыйытыыларыттан, Ирактан икки «Скад» ракета—бирдэлэ Израиль диэн, иккилэ Саудовскай Аравия территориятын диэн—ыытылыннылар. Израильга туһаайыллыбыт ракета муора кытылыгар дьиэ олорбот сирдэриттэр түстэ. Онно иккиэн да аҥаардаах-хаҥаах «Скад» «Патриот» ракетаҕа урусхалланна. Үлтүрүйдэрэ Эр-Рияд чугаһынаабы тыа сиригэр түстүлэр, онно кыра баһаар бара сыстыта.

РИМ. Италия салгыннаабы-байыннай күүстэрин Персидскэй хомо ороһуонугар үгүс национальностаах күүстэр састаантарыгар киирсэр сэтэ «Торнадо» самолета Ирак республиканскай армиятын сир аннынаабы хамаандалыыр кириэстэ саба түүннүү өгөрдө. АДЖИ агентство оны таҥынан охсуу Ирак—Иран араныыссатыттан ыраах суох обороналаах түтүүтэргэ огоһуулунна диэн ыйытыыларга.

(ССТА).

Бинир халыыптан тахсан

Биһиэхэ, культура үлэһиттэригэр, рынок сыныаннаһыларыгар киириэн, бу олоххо сөп түбэһэр гына хал буолбут бинир халыыптан тахсан, үлэбитин-хамнаспытын уларытар саҥалыы соруктар туралларын. Бу соруктары туруоруох иннинэ урукку үлэбит итиҕэстэриигэр тохтоон, олортон хайдах туоруур туһунан боппуруоһу көтөҕөр наадалааҕынан аҕаабыт.

Культура дьиэлэрин ис-тас өгөһүүлэрэ бүгүҥҥү кэрдиҥҥэ ырааҕынан эппиэттээбэт. Итиҥ ордук Хоптоҕотооҕу, Хадаардаабы, Толооннооҕу, Арылаах-таабы, Төлөйдөөҕү Культура дьиэлэриттэр сыһыаннаах. Кыһыын олус тымныылар, итиэр системалара сотору-сотору тоҥор. Үлэһиттэр үлэлиир усулуобуйалара олус молтох. Оттон министерствоттан көрүллэр үп кыра. Аастыт сылга Чычааска, Хаҥыйахха үлэҕэ киирбит 20 лиэ тыс. солк. кулуунтарбыт материальнай хааччыллыылара суох туралларын.

Кадрбыт боппуруоһа олус ыараата. Үлэһиттэрбит бара-кэлэ туралларын. Саамай ыалдьар боппуруоспутунан культура үлэһиттэрэ тус-туһунан үлэлээбиэхтэрэ буолар. Кулуун, киинэ, библиотека үлэһиттэрэ уонсай тылы буолан, бинир былаанны огостон үлэлиир сирдэрэ бэрт ахсааннаах. Маннык үлэлээһин культура үлэтин атахтыыр саамай улахан мэһэйдэрэ буолар.

Быйылгыттан саҕалаан хас биирдии кулуун күнэҕэ ооньуунан-көрүнэн, дьаһалынан үлүһүйбэккэ, хаһаайыстыбаннай боппуруостары быһаарыыттан үлэтин саҕалыахтаах. Отделга хас биирдии кулуун хаһаайыстыбаннай былаанын киллэриэҕэ.

Сорох нэһилиэктэрбитигэр үчүгэй туруктаах кулуунтар эмиэ баалларын. Ол курдук, Кытаанахха кулуун дьиэтигэр салгыы тутуу ыытылынна. Мугудайга кулуун кырыһатын уларыттардылар, бетон тротуар оҥортордулар. Мындаҕаайыга кулуун ис өртүн уларыттардылар. Дьабылаҕа бар оҥортордулар. Хатылыга фасады сахалыы колорит таахтык оҥортордулар. Хайахсыкка видеофильмнартан, дискотекалартан киирбит убүнэн тэлгэһэни оҥортордулар. Баҕа баар буоллаҕына туту барытын кыайыахха сөп.

Хаһаайыстыбаннай былааны таһынан кулуунтар нэһилиэнньэ ортотугар ыытыллар үлэ былаанын, целевой программаны отделга түһэриэхтээхтэр. Дьиэ биһиги маннык эрэ былааннары оҥостон үлэлэтэхпитинэ, итиҕэстэрбитин туоратыахпыт. Отделга кадрдарга инспектор ананыллыахтаах. Бу инспектор былаанныахтык үлэлэтэҕэ эрэ кадр боппуруоһа тулсуоҕа. Аны маҥтан иннэ культура үөрэҕэр кулуун үлэтигэр чахчы баҕалаах, манна бинир сыл үлэлэбит оҕолору үөрэттэриэхпит. Дуоҕабардаан барбыт оҕолорго 1,5 тыс. солк. харчыны төлүөхпүт. Үөрэхтэрин бараҕар түбэлтэлэригэр харчыларын толоторобут. Дуоҕабара суох барбыт оҕолору үлэҕэ ылыы тохтотуллуоҕа.

Хас биирдии музыкальнай оскуолаҕа фольклор кылаабын астарыыны оскуола эбэҥэтэлиэй программатыгар киллэриэххэ наада. Билигин хас оскуола ахсын фольклор, эстетика уруоктарын киллэрэн эрдэлэр. Манна специалистары булуулаах биһиги дьарыктаныахтаахпыт.

Үлэбитин уларытар сыалтан структурабытын уларытыахпытын наада. Сорох үлэһиттэри аналлаах курстарга ыытан үөрэттэрэн, оскуолаларга көмөлөрүүр сөп буолуо дии саныыбын. Онно эстетика, фольклор, ырыа уруоктарыгар үөрэтиэхтэриин сөп. Кулуун үлэһиттэрэ оскуола үөрэхтээччиларын ыытарыыкэ сибэкэтэхтик үлэлиэхтээхтэр.

Кэлэр өрүтүгэр хас биирдии кулуун туспа суолунан-ниһиэнэн үлэлиэхтээх.

Т. ТАРАСОВ,
райсовет культураҕа отделын эбэбидиссэйэ.

БҮГҮҢҢҮ НҮӨМЭРГЭ

2—3 стр.

7 тыһыынчаттан ордук нэһилиэнньэлээх Чурапчы салаанньэтин маҕаһыыннарыгар 83 телевизортан 2-тэ, 18 күнү сөптөн сыччах 1 сөп уочаракка атыыламмыт, атыттара ханна баартарын туһунан учаастоктаабы кооперативнай комитет председателэ М. Окоешникова сурукуттан аах.

Аналын чопчу билиэххэ

Электросеть сыһыаннаабы барытын «Агропромэнэрго» сегаруохтаабын курдук саҥаччылар суох буолбатахтар. Ол хас биирдии көрсүбүт киниҥ көрдөһүүтүттэн, үгсүүтүттэн, туруорсуутуттан даҕаны көстөр. Дьиэнэн, кини сохоотарга уонна производственнай объектарга техническай көрүүнү, кыра электромонтаһы, өрөмүөнү ыытар аналлаах. Аастыт сылтан хотоннор механизацияларын таҥыы, үлэлиллэрин хааччыйыы сыһыарылаан турар. Иннинэ итин котельнай хаһаайыстыбаларын кытта мэсар былаанныахпыт. Ити ахтыбыт үлэлэрим барыта күннэҕи түбүктэр, онон дуоҕабар быһыытынан толоруллуохтаахтар.

Билигин олох барыы эйэтигэр электроэнергияны туһаныы улаатан иһэр. Оттон биһиги линиялэрбит, подстанцияларбыт эртэрдилэр, онон кыаммталара улам ыччаан иһэр. Ити биричиинэтиэн эрдэттэн былаан, быйыл ороһуон кинин ситэмин эмиэ итиннин эрдэрэ көрүллэр. Маннык хаһаакка диэри уоттаанкүөстэнэн олороробут билэрдэрэ ыһыытынан огоһуллубаттара, өрөмүөнэммэттэрэ буола. Сага тутуллар объектарга көрдөөн уонна ис монтаһа эрэ бырайыакка киирэр, онно линиялы тардыы, подстанциялы олордуу бөрүллүбэт.

Нэһилиэктэр электросистемнэрин эрдэрэ быйыл кыйын албахтык таһаарылынна. Ити билэн турар, олоххо-дьаһахха, үлэҕэ хамнаска мэһэйдэрэ чахчы. Ол барыта нуораттан кэлэр үрдүк күүрүүлэх линиябыт ыамтата эччабытыттан тахыста. Быйыл ороһуон кинин ситэмин эмиэ итиннин эрэрэ көрүллэр. Маннык хаһаакка диэри уоттаанкүөстэнэн олороробут билэбит. Ол иһин атын суолу-ниһиэ көрүүгэ, тоҥоҥнар кэм тиэрэн кэллэ.

Ити боппуруоска сүбэлэһэн, биирдэ үлэлэри ОАПХ ыыгаабыгай инженерэ Н. Н. Каженкин «Агропромэнэрго», сетевой учаастак администрацияларын уонна барыы сохоотар энергетиктэрин ыытыннан көрдө. Ол гынан биир да сохоотан туһаанныах инженердэр, энергетиктэр суоттуланы ылбатылар. Дьиэнэн, энергия боппуруоһа барыбытын таарыйарынан, муустаммыт кэмэстиэнэн, туох эмэ сүбэтин булаарбыт хаалла.

Кэлэр сылларга ороһуоннаа саппаас Тэҥэлү — Чыаллара — Чурапчы 110 кат. үрдүк күүрүүлэх кольцоны уонна Лена оруоҥ туоруур никис линиялы туруорсуу сорута туруохтаах. Ити боппуруостары быһаарыыга албэх суоттаабыннар, схемалар наада буоллулар. Онон сохоотар

(Бүтүүтүн 3-с стр. көр).

Сыр-мыр мунньахтар

Партийнай олох

Апрыылаах сыахтааҕы партийнай тэриллэтин 1989 сыл балаҕан ыйын 20 күнүгэр буолбут отчуоттуурбыыбардыыр мунньаҕар үс суушнах уураах ылыллыбыт. Бастаҕытынан, идеологическай үлэни уларыта тутууну салайан, кинилэри ыытарга. Иккиҥниэн, отделениеҕа аренданы, хаһаайыннаанньын саҥа ньымаларын сайыннарарга. Үсүһүнэн, общественнай тэриллэри салайыыны кинилиргэ.

Уураах толоруллуутунан күүстээх. Ол эрээри бу партийнай тэриллэҕэ ол тутуһуллар диргэ кэргэй.

Сити мунньаҕы уонна 1990 сыл сэтиннэ 14 күнүгэр буолбут эмиэ отчуоттуур - быыбардыыр мунньаҕы киллэрэн туран, коммунистар барыта 6 тэгэл мунньахтаабыттар. Онно ССКП чилиэнигэр кандидаттары чилиэнигэ үүнэрии, ССКП икки чилиэнин кэккэттэн, бэйэлэрин сайабылыанньаларынан, таһаарыы боппуруостара туруоруллубуттар, ССКП КК Платформатын, ССКП XXVIII съезтигэр делегаты быыбардааһын түмүктэрин, ороҕуонаҕы партийнай конференция аһаҕас суругун дьүүллэспиттэр. Онон уопсай мунньахха биирдэ даҕаны идеологическай үлэ туһунан, производствоҕа сыныаннаах боппуруостар көрүллүбэтэхтэр, биир эмиэ общественнай тэриллэ да үлэтэ таарыллыбатах.

Ааспыт сыл сэтиннэн 14 күнүнэҕи мунньахтарыгар учуокка турар 9 коммунистан 3-лэ тыл эппит эрээри, отчуоту урдүнэн учуэйдик оҥоһуллуна диэн этиттэн атын ырытыы суох. Ити мунньахха секретарынан партия чилиэнинэн ылылыыта сыла да туола илик А. Н. Кожуров талыллыбыт. Кини олохтоох оскуола директорынан үлэлиир. Сэтиннэ ортотуттан тохсунньу бүтэһигэр диэри кэмнэ бириҥ уопсай мунньаҕы ыыппыттар, онно И. К. Полозков дакылаатын дьүүллэспиттэр уонна партийнай тэриллэ сылдьаҕы үлэтин торумун биҥэргэппиттэр. Секретарь үлэ былаана диэн аҥардас хаһан ханнык боппуруоспа уопсай мунньахтар ыытыллыахтаахтара эрэ балаһаммыт ньоскуй кумааҕытын көрдөрдө. «Бэйэм партийнай үлэ субу диэн тугун билбэппин. РКП райкомуттан Августа Алексеевна Васильева кэлэ сылдьан маннык суоллаах барбыта»,—диир. Икки тогулаах отделение управляющайа В. М. Ядрихинскайы отчуоттатар туһунан боппуруоһу киллэрбиттэр да, кибилэрэ мастыы аҥнаастаан кэбиспит.

—Тоҕус коммунистан биир эрэ киһи производствоҕа быһаччы үлэлиир. Хаһаайыннаанньын саҥа ньыматын олохтоохуҥа тугунан да көмөлөөр кыахпыт суох күрдүк. Ол иһин аҥнаастанара буолуо,—диир секретарь. — Мин үлэбэр ороһуман, ханнык да партийнай мунньахха сылдьыбаппын диир.

Оттон управляющай туох саналаах?

—Мин саналаабар, партийнай мунньахтарга наар куолулааһын эрэ буолар, туһалааҕынан, практическай үлэнэн дьарыктаныы суох. Итиннэ сөбүлэбэппин. Билиҥҥи партийнай тэриллэ совхоз производствотыгар көмөлөөр кыаҕа суох. Үрдүнэн сылдьыы албах. Мин партияны уопсайынан олох утарбаппын,—диир Владимир Михайлович.

Ол эрээри коммунистар, ити күрдүк, манна тугу да гынар, производствоҕа хайдах да көмөлөөр кыахтара суох дуо? Мин саналаабар, баар эрээри, сүрөҕэлдьиилэр. Хоробур, фермаларга күнүн оҥорбут кыһыл мунньуктара уу дэлби тастан дьаабыланан турар үһү. Онуоха эппиэттээх библиотекарь кыһыл мунньуту күннэтэ дьайа, үлэлии турар оҥоруохтааҕар өгөйөн да көрө илик. Секретарь А. И. Кожуров этэриниэн, рабочайдарга экономическай үөрэҕи совхоз парткомун секретара М. В. Дьячковскай ыытыахтаах эбит эрээри, күн бүгүнүгэр диэри (тохсунньу 24 күнэ) телефонунан ыгыртара олорор, биллэ илик. Сельсовет председателэ, коммунист Г. И. Егоров «биһиги ыытыахтаахпыт буолуо да, маннан сир өтө иликкит» диир уонна остуолга тэлгэнэ сытар хаһыаты тантайар. Управляющай В. М. Ядрихинскай: «Мин ыытыахтааҕым буолуо да, бириэмэм да, билим да тиийбэт»,—диэн быһаарар.

Политическай үөрэх оскуолаҕа уонна детсад коллективтарыгар эрэ ыытыллар. Онон дьонсэргэ өйүн-санаатын иһин охсуһар былдьаһыктаах кэмнэ партийнай тэриллэ уйгуну-быйаҥы быһаччы оҥорор дьоҥҥо тиий, бэҕэ улахан итэҕэйиэн аҕыйыллыан сөп. Олохтоох тэриллэ кыаммат буоллаҕына, совхоз, ороҕуон атын да партийнай тэриллэлэрин коммунистарын көмөлөрүн туһаныахха эмиэ сөп буолбатах дуо? Кыайбаппыт, кыахпыт суох диэн этии чэпчэкитик суулаан кэбиһэргэ эрэ тумулук.

—Хонтуорааҥыта таҥыгар ССКП XXVII съезтигэр аналлаах панноону көрдүү ини. Ити кэмнэҥниэн олоробут,—диир бөҕүөлэк олохтоохо А. Г. Егоров. Сельскэй Советы, оскуола, детсад күрдүк бөдөҥ коллективтары коммунистар салайаллар. Культура дьонтин коллективыгар эмиэ коммунист баар. Кыһыахха, чахчы турунахха, ити итэҕэстэри туоратар кыаллыа суоҕа диэргэ торуоттэр суохтар. Тоҕус биир сыалта-сорукка сомоҕолоспут дьон—бу таһарата суох күүс.

М. СИДОРОВА.

Өйдөөбү, үтүөнү, үйэлээбит ыһар ытык аналларынан

„Сыл бастын учуутала" ороҕуонаҕы конкурстан

...Алтыс кылааска литература уруога бара турар. Оҕолор барыларыгар Михаил Зощенко уустук олоҕун, кини оҕолорго анаан суруйбут кэпсээннэрин туһунан саҥаттан-саҥаны истэн, учуутал алыптаах тыллаарыгар куустаран олордулар. Кэпсээни аҥардастыы истиннэн уонна дорҕоонноохтуун аҕыйыгынан эрэ мунурдаммат дьон буоллулар. Дьиэҥэ сорудах ылан билсибит буолланнар, биир кэпсээни бэйэлэрэ инсценировка оҥорон көрдөрдүлэр. Оны аһаан суруйааччы оҕо толкуйдаатын, өйдүүсэҕиҥ сырыттын диэн эппит бүччүм саналарын текстэн булан учуутал-ларыттан хайданнылар, олус диэн астыннылар. Чурапчы орто оскуолатын учуутала Г. А. Кривошапкина биэрбит уруога ити курдук, оҕо дуулатыгар үтүө өйдөбүлү хаалларан, ыпчыллаан түгэннини биллибэккэ аста.

Ити күн уруок тематын арыйыыга сонунтан-сонун ньымалары туттан биһирэбили ылбыт учууталлар ахсаннара биирдэ эрэ буолбата. Хоробур, Чурапчы интернат-оскуолатын завуһа, биолог Т. С. Евграфова ахсыс кылаас үөрэнээччиларыгар «Күөрэгэй—хонуу кетере» диэн темаҕа ыыппыт уруога олус кэрэхсэтта. Оттон конкурска Сылаг орто оскуолатыттан ыытыбыт новатор-учуутал Е. Д. Макаров уруогун туһунан этэ да барбаккын.

Соторутаааҕыта интернат-оскуолаҕа буолан ааспыт учууталлар ороҕуонаҕы конкурстарын сорох түгэннэрэ итиннинитэр. Маннык күрэхтэһии урут ыытылла илигэ. Онон даҕаны барыта сонун, саҥа. Кыайыылаахтар үөһэ ахтыллыбыт аһаҕас уруоктарынан эрэ быһаарыллыбатылар. Педагогикаҕа, психологияҕа тестэр, анал темаларга бэсилдэлэһиии...—бу барыта эрдэ оҥоһуллубут усулуобуйа көрдөбүлэ. Биир тылынан эттахха, оҕону итин-үөрэтин курдук ураты эппиэттээх үлэҕэ сылдьар дьоммут специалист уонна кини да быһыытынан үтүөкэн хаачыстыбаларын көрдөрөллөрүгэр ыытыллыбыт сорудахтар.

Конкурсна үөһэ ахтыллыбыт учууталлары сэргэ Чурапчы орто оскуолатыттан С. Е. Потапова уонна М. И. Хоютанова, Дириҥстэн Л. М. Винокурова уонна Н. П. Корякин, Хатылыттан И. С. Билюкин, Чурапчы ситэтэ суох орто (уруккуаҕыс кылаастаах) оскуолатыттан А. И. Васильева, Кытаанахтан Л. З. Корякина, Болтоҕоттон А. Г. Слепцова ыытыахтара ылылар. Кинилэр дьоҕурдарын сыаналаабыҥа 12 киһиттэн састаатаах комиссия тэриллэн үлэлээтэ. Комиссия эрдэттэн баллы ааҕыы систематын оҥорбута. Холобур, аҥардас биир аһаҕас уруогу ыытыыга барыларыгар-чымпыгар тиийэ 40-са араас көрдөбүл туруоруллар. Ити барыта, биллэн турар, дьон үлэтин сыаналаабын төһө кыалларынан объективнай буоллуо диэн.

Конкурс барыы көрдөбүллэриэгэр тыктаран көрүүгэ новатор-учуутал Егор Дмитриевич Макаров учуутай тумуугу ситистэ. Кини специалист быһыытынан үрдүк балаһа, сэрэйиллибитин курдук, мөкүөргэ турбата. «Сыл бастын учуутала» аатын ылыан ылла. Быйыл республикаҕа ыытыллыахтаах конкурска ороҕуон аатытан ыыттар буолла. Иккис миэстэҕэ эмиэ барыы өрөгөйдөөх учуутай бэлэмнэҕин көрдөрбут методист-учуутал Тамара Семеновна Евграфова таҕыста. Оттон үһүс миэстэ чаҕылхай уруогу биэрэн специалистар үрдүк сыанабылларын ылбыт Галина Александровна Кривошапкинаҕа анаммыт. Конкурсу түмүктүүр биэчэргэ кыайыылаахтары астыктык чиэстэтилэр. Ырыаһан-тойугунан истиҥ эҕэрдэ, аналлаах наҕараада, бириэмийэ, үөрүү-көтүү...—барыта баара. Бастын учууталлар туһаннааҕынан 600, 400, 200 солк. харчынан бириэмийэлэри туттулар. Аныгы сэриниэн, конкурс спонсордара: Одьулуунаааҕы 13 №-дээх СПТУ, Агропром уонна норуот үөрэҕириитин үлэһиттэрин профсоюзтарын райкомнара—биирдиилээн бириитин бэлэмнээбиттэрэ. Олор ити күн «аадырыстарын» буллулар. «Оҕолорго сөбүлэппит учуутал» биириитин Н. С. Билюкин, дэгиттэр билиилээх учуутала аналлаах биириитин М. И. Хоютанова, «Кыайыыга дьулуурун иһин» биириитин А. Г. Слепцова туттулар.

Конкурс, кыттааччытын ахсаана төһө да аҕыйах буолбутун иһин, табылыннаа. Маннык дьаһал бастыҥнар опыттарын тарҕатарга, кинилэр үлэлэрин эдэр специалистарга холобур тыныарга удахан кыахтары биэриитин. Итин-үөрэтин саҥа методикатын, специалистар дьоҕурдарын көрүү, билиини-көрүүнү турсуту уонна, кылаабынайа, опыты түмүү курдук сыл аайы ыытар сөп эбит.

Уопсайынан идеята олус үчүгэй. Оттон тэрээнинэн хайдах туспарар туһунан кэпсэтии туһа туспа, Холобур, бастаан оскуолаларынан эбэтэр территорияннан хастыы да оскуоланы хабан көрүү ыытыах баара, онно бастаабыттары ороҕуонаҕы конкурска киллэриэхха сөп этэ диэн этии баар. Ону тэҥэ манна эдэр учууталлар активнай ыытыылара эмиэ ураты суолталаах буолуоҕа. Биэс сыл иһиэн педстажтаах специалистартан соҕотох И. П. Корякин эрэ күрэхтэспитэ тутах. Оскуолалартан конкурсу көрөөстө баҕаҕыйах завуч малбыт. Кинилэр тэрийэр үлэҕэ үгүс наадалааҕы бу күн билиахтэрэ хаалларыа. Ити эмиэ—тэрээнин итэҕэһэ.

Атын ертүнэн көрдөхпө, бу конкурс, биллэн турар, куоталаһыы, опыты түмүү эрэ буолбатах. Мин саналаабар, кини анала, дьиҥнээх сыала-соруга өссө биир туспа кс номохтоох. Ол—учуутал үлэтин общественнай суолтатын үрдэтин. Оҕону итиннигэ-үөрэтиннигэ оскуола оруола мэлдьи да үрдүк буолуоҕа. Ол быһыытынан учуутал биһиги олохпутугар дьиҥнээх миэстэтин, кини ытык аналын хаһан да умнуо суохтаахпыт диэргэ дылы бу конкурс түмүгэ.

П. ПЕТРОВ.

КАПИТАН БЫҺААРЫЫ ЫЛЫНАР

Вологодскай уобалас. ССКП Череповец куораттааҕы тэриллэтигэр соҕумар түбэлтэ буолла: кэнники пленумна горком секретарынан Советскай Армия капитана, радиоэлектроника үрдүкү байыаннай-инженернэй училищетын преподавателэ 27 саастаах Сергей Потапов талыллыбыт. Кини партийнай стаһа—5 сыл. Ити сылларга партия чилиэнинэн үүммүттэр партиҥа кэнниэн уонунан сылларга олохсуйбут бюрократическай үгэстэргэ ыллардаахтара.

С. Потапов үлэтин бастакы күннэригэр Череповецкай металлургическай комбинат бөдөҥ партийнай тэриллэтин кытары билиспэт. Бу партийнай тэриллэттэн кэлин кэмнэ биэс тыһыынча киһи тахсыбыта. Сергей үлэтин өссө биир учаастага—саҥа партиялар уонна хамсааһыннар лидердэрин кытары сибээһин олохтооҕун. Горсовет депутатын быһыытынан Череповец судургута суох проблемаларын сүрэҕэр чугастын тутар.

Снимокка: С. Потапов (уҥа диэки) ыччат тэриллэлэрин Череповец куораттааҕы союзтарын секретарын П. Косолапконы кытары кэпсэтэр.

С. Метелина фотота. (ССТА фотохрониката).

КЭТЭХ ААНЫНАН—„ДЬАҺАЛЫНАН"

Чурапчы сэлиэнньэтин учаастактааҕы кооперативнай комитетын эминьаҕар тохсунньу 21 күнүгэр комитет райпотребсоюзка дьахтар күнү истээх соннорун уонна өгөөх телевизордары сельоларынан үлэлэрин уонна атыылаһыы туругар ыыппыт бэрэбиэркэтин түмүгэ дьүүллэһиллиэ. Урукку-ттан да буоларын курдук, бу да сырыыга кэтэх ааныынан табаары уҥа-хаҥас ыскайдааһын суох буолбатах.

◆

Аспыт атырдьах ыйын 24 күнүгэр Аллараа Бастаахтааҕы базаттан 3335 солк. сыаналаах (сельскэй наценка уурулла илигинэ) нутрия тириттэн тигиллибит биир соҥ аҕалыллыбыт. Ол райпотребсоюз председателин солбуйааччы Адамов Афанасий Никитич уонна старшай товаровед Попова Фаина Ивановна сэтиннэ 30 күнүнээҕи дьаһалларынан ахсыыны 6 күнүгэр 144 №-дээх фактураннан ыскылаатан атыламмыт. «Новинка» маҕаһынын үлэһиттэрэ, эрэнэн бырабылатын куруубайдык кэлэн туран, табаары сирэй туппакка эрэ, аҥардас фактураҕа олоҕуран, райпотребсоюз механига Иннокентий Местниковтан сөп иһин төлөбүрү ылбыттар.

Ахсыныы 14 күнүгэр райпотребсоюз ыскылаатыгар 241 №-дээх фактураннан барыта 17 устуука (ол иһигэр каракуль-тан 5, бараан тириттэн 12) дьахтар соҥо аҕаллыбыт. Итиннэн бу сырыыга райпотребсоюз бырабылыаньатын председателэ Кириллин П. Г. уонна эмиэ Попова Ф. И. нэрээт суруйан 2 каракуль соҥу 161 №-дээх фактураннан «Новинка» маҕаһынын ыыгыа Аушевтарга атыылаттарбыттар. Соннортон 54 размердааҕа 2375 солк., 46 размердааҕа 1966 солк. сыаналаахтар. Аушевтар төрүт сирдэриттэн 2000 солк. тиийэ сыаналаах дубленкалары аҕалан атыылылларын ороҕуон кинилэрэ олохтооҕо үксэ билэр. Онон бу ыраах сиртэн кэлэн олохсуйан үлэлии сылдьар дьон оннук улаханнык соҥҥо наадыйбыттара буолуо диэн кэрэгэй. Эмиэ Кириллин П. Г. нэрээт суруйан бу сырыыга 780 солк. сыаналаах бараан тириттэн (овчина) соҥу врач Нурсапарова К. К. кэтэҕиниэн атыылаттарбыт. Бириҥ итиннэ соҥу эргиэн үлэһитэ Охлопкова М. А. биэрэргэ райпотребсоюз бырабылыаньата уураах таһаарбыт (бырабылыаннаа итиннигинэн эмиэ дьарыктанар эбит). Соннору дьаһал суруйан дьоҥҥо биллэрбэккэ атыылаттарыыттан таб. Адамов да маппатах: «Агротехснаб» предприятие управляющайа Шадрин А. А. 870 солк. овчина соҥу бэрдэрбит. Онно сөп буолбакка, икки устуука биирдиилэрэ 780 солк. сыаналаах овчина соннорго нэрээт суруйбут. Бастакы нутрияттан соҥу уонна балары Якутскай куораҥка коммерческай атыыга аҥаан ыыппытым диэн быһаа-

Санга тэрилтэ түбүктэрэ

Биһиги интервьюбут

Биллэрин курдук, аастыт сайын оройуон сонхоотара 25908 тонна оту бэлэмнээннэр, сылдьаҥы былаан 74 бырыһыан туолбута. Итиэннэ 4317 тонната оройуон тас өртүгэр бэлэмнэммитэ. Маны таһыын сонхоотар 2300 тонна оту атын оройуоннартан атыылаһарга дуогабардаспыттара. Сайынгы навигацыяны комбикорм ситэ хэлбэккэ, 3500 тонна комбикорму кыһыҥҥы суолуттан Золотономаттан тиэйэр балаһыанньа үөскүөбүта.

Биһиги корреспондеммит Т. Кардашевскай оройуоннаах өрөмүөнньүүр-техническэй предприятие тиэйэр-таһар үлэлэргэ өтделин начальникэ Дмитрий Ермиеевич ЗАХАРОВЫ кытта көрсөн кэпсэтэ. Оны маҥтан аллараа бөлөхтөннибит.

—Дмитрий Ермиеевич, эһиги предприятиеҕыт оройуон сонхоотарын тиэйэр-таһар үлэлэригэр кэлимэх, сүрүн күүс буолар. Аастыт сылларааҥы үлэҕит туһунан тугу этиэн этэй?

—Предприятие автопарката сонхоотарга тиэйэр-таһар үлэни дуогабарга олоҕуран толорор. Аастыт сылга 700 тонна престаммит оту таһыахтаахпытын 1583 тоннаҕа толорбуппут. Бу оту Амматтан, Наметан, Орджоникидзевскай т а э н, Пуҥхараттан тиэйдибит. Золотономаттан 333 тонна комбикорм аҕаллыбыта. Харбалаах карьерыттан 9730 тонна таас чох, Аллараа Бэстэхтэн 2060 тонна уматык-өдүүгүө таһыллыбыта. Оройуон кинилиэҥҥэ производственнай тэрилтэлэргэ дуогабар, комо быһыытынан да, үгүс тиэйэр-таһар үлэ толорулунна.

—Былтан, эмиэ ыраах сан, өрөмүөнньүүр-техническэй предприятие диэн туспа тэриллэн, саҥалыы үлэлээн эрэҕит. Техниканы үлэлэппиэххит дии. Эһиги хас массыыналаах хаалларыгыт?

—Барыта 34 единица хаалла. 10 «Урал», 16 «КамАЗ» итиннинэ бензовоотар уонна аналлаах массыыналар. Рейстэргэ 28 массыына сылдьар. Саҥатык 6 массыына «техпабтарга» аҕаллар. Маннык дадаган этиэхпит, биһиги предприятиебит техниката лаппа эрэлдэх. Майгнай кэлбит 4 «Уралбыт» 11-с сылларын үлэлиллэр, атын 3 «Урал» сиистэрэ тахсар туруктаах. Онон ОАПХ совета быйыл кэлэр фондаттан автомашина биэрэргэ саҥа.

—Дмитрий Ермиеевич, дьэ, итэ эһиги тиэйэн аҕалыбыт оккутун, таас чохчутун, уматык-өдүүгүө матырыйаалларгытын миэстэтигэр тиэрдэххитиҥ, хаһаайыттар хайдах быһыылаахтык ылалларый, көрсөллөрүй?

—Саамай сонно ыйытыг, бэйэм даҕаны бу туһунан этиэри олорбутум. «Мыҥдаадыы» уонна Субууйуский аттынан сонхоотартан ураты 4 сонхоонньо барыларыгар тиэйэр-таһар үлэлэри толоробут. Чэ, холобур, Харбалаахтан таас чох тиэммит массыына котельнайга тиэйэн кэлэр. Бу кэмиэ, күрэхтэнэ курдук, кочегар да, бинир эмэ көмөлөһүөччү да суох буолар. Самосвалтан ураты массыына шофера сөдөтөөн курдаҕынан сүөкүүрүгэр тиэйэр. Аны туран таас чох үүгүйдэн дараллыбат, сонхоотарга барыларыгар бульдозер баар, туспа чемохтуу астаран массыына толку кинрэр-тахсар гына миэстэ оторор кыах толоруу баар эх. Күнүстэрэ-түүннэри кыһын ыраах скриэпэ сылдьар шофердар үлэлэрин сыанаһыахха сөп эҕэ. Оту тиэйиигэ бинир оҥочук. «Бахсы» сонхоо Нуоҕараттан оту тиэйэ илик бириҥнэтэ —үрэҕи туоруурга муостаа оҥоһулла илигэ. Сонхоотар бензини, солярка кутуллар цистерналарын, сиистэрин булунуохтарын наада. Билигин техника күүһэ улаатыыт кэмэ, онон предприятие бензовоотара бинир кырыныыга 14 тонна уматыгы тиэйэн кэлэллэр, ылдьан сүөкүүр цистерналара туолан хаалар, ордор. Оҥу отделениелэриттэн саамылатыы буолар да, бензовоо тахсан сүөкүүр эстэкэдэлара суох буолан, трактор состоуйан эрэ сүөкэллэр. Оттон цистернаны быһаҕас уматыгы таһар көҥүллэммэт.

Тиэллэн калбит таһаҕас аммыыт миэстэтигэр тута сүөммэтиттэн албах бириэмэ сутэриллэрэ, калтай хаалара үгүс. Оттон тиэйэр-таһар үлэ дуогабарыгар сүөкэҥнэрэ сиистэлэстэр өртүлэриттэн күүс-көмө биэр буолуохтааҕа ырыынчы сурудаа, сылдьар. Онтукабыт дьоҥ дьыалатыгар итиннэ.

—Оройуонна суол-иис нуус устатан алдьанар. Оҥуоха диэри, биэнэн эрдэ курдуттан ыйыт, дьиэгэр, 2 эрэ ыйтан ордук хаалла. Эйиги маннык тиэйэр-таһар үлэни мытыыга тугу былаанныгыт?

—Үгүммүт сылга аҕардас сонхоотарга 3 миллиуон 700 тыс. тонна-километр тиэйэр-таһар үлэлэри толоруохтаахпыт. Бу биһиги да, сонхоотар да өртүлэриттэн албах тэриллэр дьаһаллары эрдэтэр. Калэр сайын от түүннүү хайдах буолуоҕ этэр эрдэ. Предприятие, калэр кыстык ыйдарын киллэрэн туран, 1560 тонна оту тиэйэр сорудахтаах.

Бу күннэрэн үөһэ аатаммыт барыы оройуоннарбытыттан уонна Кэбэйи Сиэттэтиттэн престаммит оту таһыахпыт. Автозаправкабытыгар саҥаттан аттаран биэриллэлэри тэрийиллиит. Биһиэхэ Лука Денисович Максимов, Егор Егорович Попов 1 курдук оройуон биллиилэх шофердарын сэргэ Сергей Диевич Попов, Иван Берасович Баишев, Василий Николаевич Пономарев курдук хонноллоохтук үлэлэнэр механизатордардаахпыт. Түгэнинэн туһанан маннык этиилэхпин. Сорох сонхоотар эрдэ да тиэллиэхтэ сөпсөөҥ суол-иис хаалыыта саҕана туруорсуулара суох буолбатах. Маны ардэттэн дьаһаммыт ордук буолуо этэ.

—Бүгүн Эйиэхэ хаанык быһаарылла илик боппуруос ордук долгутарый?

—Быйыл оройуон сонхоотарыттан ураты оройуон кинигэр баар тэриллэргэ 1 миллиуон 200 тыс. тонна-километрдаах тиэйэр-таһар үлэни оторор былаанныахпыт эрэбин, итэ үлэҕэ уматык фондатын ким да аныыра биэрэрэ чуолкайдана, быһаарылла илигэ мөҕүүттүүр...

А. ГОГОЛЕВ,
«Агропромэнэргэ» инженера.

Смоленский уобалас. «Кошинскай» совхоз арыгдьай звеноттун салайаччыта В. П. Цветков дьыл аргыгынтар 15 гектар сири болдьоҕо суох бөҕө туоннарытар аат туттарыллыбыт. Владимир Павлович райсовет уонна сельсовет депутоттарын бөлүөгүнэн бөлөхтөөх хаһаайыстыбаларын сообуо уонна кооперативтарын тэрийбитэ. Өссө ССРС Баһыччай. дарыын сообуо советын чилиэнэ. Быйыл улаатан уолуулуо Сергейдиин Германияҕа фермерскай дьыалаҕа уорэнэ барар санаалаах. Оҕолоро эмиэ аҕаларын курдук сымнаҕас, сайаҕас, үтүө үлэһит дьоннор, аҕаларыгар биэс тирэх буолаллар.

Снимоктарга: Цветков тарта туттарыллыбыт аат; уоҥ алтаах Сергеевичтаах бөлөхтөөбүт тракторыҥ барыны бары оторор.

Г. Калачьын фотота. (ССТА фотохрониката).

Аналын чопчу билиэххэ

(Бүтүүтэ. Иккис 1 стр. көр).

энергетиктэрин аттыгынан ыыттыылара, көмөлөрө наада. Хомойуох иҥин, үгүс сонхоотарга энергетиктэр бөйөлөрүн аналларыгын үлэлэбэттэр, директордар сорудахтарыгын эксплуатордар, представителлэр быһыыларыгын атын сирдэргэ барыыларыгалларга, атын үлэни толоруулара албах. Холобур бөҕөлөнэн Субууйуский аттынан сонхоону даҕаны ахтыахха сөп. Инникитин энергетиктэргэ итиннэ аҕаллыбыта суох быыны тоҕотуулуон бэлэмнэбит. Оройуоннаах сетевой участок ыытыллар үлэлэргэн туора турбата чахчы, онон барыы бинир субаҥна үлэхэргэ ыытыллыбыт.

Түмүгүнэн оройуоннаах агропромэнэргэй холбоҥуоҕа бинир инженер-электрик штатын көрүүнү туруорсуллуоҕуттан бэйэм бэлэм санаабын этэбин. Оччоҕуна сонхоотар электриктэрэ кинилиэ сүрүннэнэн үлэлиэлэриэхтэрин үчүлүйүүлэ тэриллиэх этэ.

А. ГОГОЛЕВ,
«Агропромэнэргэ» инженера.

Үлэбит түмүгэ көрдөрдө

Оройуоннаах «Агропромстрой» МПМК-та кэлиэнэ сылларга республикаҕа бөҕөтүн бинир идеэлэстэрин ортотугар биллэр,ностер миэстэнэ ылар буолла. Киин толорор үлэтин хомайыаҕа Ординскайскай оройуон комиттэн ыытыс миэстэҕэ турар. Итэ биниги курдук улахан уустук географическай балаһыанньалаах оройуонга ситиһии быһыытынан бэлэтэммэт сөп. Тутуу матырыйаалларга миэстэҕэ ыаллан оҥоһуулуоҕуттан. Быторхай блоктары, сваллары олус мраахтан ыларга күөҥэлэбит. Оҥоосоор кумаҕы, таайы Леваттан, саамый чутаҥ Амматтан тиэйибит.

Сылга 4,5 мөл. солк. тутар.-таҥар үлэлэри ыытар тэриллэҕэ, кырдьык даҕаны, мараҥан балаһыанньа. Аҥардас калуҥа эрэ эргийдэриэ үлэ бармахтаабар, былаан туолуохтаабар эрэнэн олоруу олус мараҥан. Онон автопарк техника да, кадр да ертүнэн уол, хаан ыыхтаах буолара наада. Аастыт сылга автопарк коллектива 37 тыс. тонна таһаҕалы таспыта, барыта 4515 тыс. тонна-км оҥорбута. Ордук таһаарыыгаатыгын «КамАЗ» автомашина шофердара А. В. Местников, Д. Д. Монастырев, И. К. Лыткин, Н. В. Макаров, «Урал-5557» маарыннаах автомашина водителлэрэ С. В. Сергеев, М. К. Нустинов, «ЗИЛ-131» автомашинаннан В. И. Баин, М. А. Давлеов үлэлэбиттэрэ.

Ордук мраах рейстэргэ сылдьыы биһиги тэриллэбит шофердарыгар сонун буолбатах. Холобур, Москваҕа, Латвиаҕа, Украинаҕа автомашиналаан эргийэн кэлбиттэрин иҥин истэн дьиктиргэйэр түһэн түүлуттар даҕаны баттаппатах буоруохтаах. Суох, оҥоуктар баалар. Иллэрэ сыл А. В. Местников «КамАЗ» автомашинатын заводуттан ылан баран, Москваҕа эргийэн тэриллэтиэхтэр наадалаах таһаҕалы тиэйэн кэлбиттэх. Итэ сыл күүгүүтэр И. Е. Лыткин оҥоһоро «Агротехсервис» предприятие шофера Н. С. Собакиннаах Украинаҕа эргийбиттэрэ. Шофердар В. В. Гуляев, В. И. Баин Горький куораттан «ЗИЛ-131» маарыннаах автомашинаны аҕалбыттара. Оттон аастыт сылга А. В. Местников И. И. Куликинныын «КамАЗ» автомашинаны Москваҕа тиэйэн барен, Казахстаннаан эргийэн автопарк рузчиктары тиэйэн кэлбиттэрэ. Аны Н. И. Порядин уонна А. Г. Макаров Дрогобыч куораттан «ЗИЛ-133» автомашина баатыгар оҥоһуллубут автокраны сүүрдэн аҕаллыттара.

Тэриллэ сүрүннэрэ таас маркаанынан тутуу кинрдэ. Онон үлэ бөрдөрдүүлэрэ автокранаттан улаханнык тутулуктаннаа. Шофердар ордуу кыһыҥҥы ыйдарга ыытыллыннаахтык үлэлиэхтэрэ, өрөбүл күн диэн аахсыбакка сылдьаллар.

Аастыт сылга А. В. Местников 742169 тонна ки оторон 1300 тонна таһаҕалы тиэйбитэ. Итиннэ ник бөрдөрүү оройуонтан сиһиҥнэлэ ылыллыбыт. Ол тыынан баран «Агропромстрой» МПМК-тыын шофердарын оройуоннаах социалистическай куоталаһыыта ыытыллыбаттарын иҥин сатаан саныахпыт. Сиэ оройуон ыытэриэхэ ылын үлэлиэ сылдьар дьон буоллахтара диэн. Итэ боппуруоһу ОАПХ совета тыа хаһаайыстыбатын үлэһиттэрин профсоюуун райкомуун ыытта сүбэлэһэн быһаарыллыбыт баҕа санаалаахтыт.

Бу күннэргэ автопарк шофердара оройуон туттуларыгар Мохсоголлоохтон, Якутскайтан сваллары, плиталары, блоктары таһаллар. Олоруу тиэйиигэ уонна сүөкүүнэ автокранпостаттар М. И. Норкин, Р. Е. Толстиков, К. К. Сергеев күүн-дьылы, ардатын-хойутун аахсыбакка үлэлиллэр. Массыыналар эргийэ, саахала суох үлэлэһиэхтэрэ диэн И. И. Эверстов, гараж сэбиэдиссэйэ Д. Е. Петров уонна слесардар үтүөлэрэ-өгөлөрө улаханнык. Быйыл коллективы оссо киэн, эйэх хаһыаттарбыт ааттаах үлэлэр күүстүүлэр.

Ф. ТИМОФЕЕВ.

рар. Ол эрээри ону туһулуур ханнык да документ суох. Сону атыылаабыт маҕаһыын сэбиэдиссэйэ иккис сырыыга эмиэ Местников И. харчыттан харчы төлөөн сонноруу атыылаппытын туһунан этэр. Онон бу үс сон райпотребсоюз бэйэтин үлэһиттэриттэн эбэтэр чугас дьоннорутан бэриллибиттэрин курдук ой-дуохха сөп. Дьиҥэ да, Местников ханнык да бухгалтерский документуона суох бэйэтэ харчы төлөөн ылыбыт сонноруо коммерческай атыыга ыыппыппыт диэн Адамов мунньахчы быһаарар сатыырын хим итэҕэйэй?

Итэ кэмиэ оройуон 6 сельпотутар уонна Чуралчытааҥы эргиэн предприятиетыгар бинирдии сон тиэтэллибит. Барыта 18 сонтон 8-ын, эбэтэр аҥарын кэриэгин, председатель уонна кинн атыылаттаран бинирдиллэн дьоҥҥо өгөлөспүттэр.

Оҥоох телевизоры туһатынан — эмиэ итинник хартыына. Райпотребсоюзка алтыныыга 58, ахсыныыга 25—барыта 83 устуука «Таурас», «Чайка», «Рекорд», «Весна» уонна «Витязь» маарыннаах оҥоох телевизоордар аҕаллыбыттар. Итиннэ сельполлар 62-тэ разнарыйда быһыытынан тиэтэллибит. Оттон атын 21 устуука телевизор Адамов А. Н. дьаһалынан тэриллэргэ (4 устуука), эмиэ эрэнэн быраабылаттан курубайдык кэйэн туран, наһаруунан уонна бинирдиллэн дьоҥҥо эмиэ дьаһалынан бэриллибит. Тэриллэргэн 13 №-дээх СПТУ биирдэ, не дьыала отделе уонна майы таастыыр комбинат иккиэннэ ылыттар. Уон сатаа бинирдиллэн дьоҥ. тыгар үлэлэбит уонна билиэхэ үлэлии сылдьар дьон эбэтэр кинилэр көрдөттэрэ. Холобур, райпотребсоюз юридическай тэрийэр отделын инспектора Евграфова П. М., Мугудай сельпотун сонтуоннайыта Спиридонов И. В., декарь Адамова У. Е., Дирин сельпотун председателэ Пестерев Н. Г., Амма ыскылаатын сэбиэдиссэйэ Константинов Н. Г., не дьыала отделын үлэһиттэрэ С. Д. Монастырев, Г. К. Яковлев (ОБХСС инспектора) уо. д. а. баалар.

Сити кэмиэ 7 тыс. ордук кэйиллэннэлэрэ. Чуралчы сэлиэнньэтин кадыыннарыгар 83 телевизоттан баара-суога 2-тэ, 18 күнү соҕотох сылдьар бинир (каракуль) сон учаастка атыыга таһаарыллыбыта тоҕо сиэрдэҥий?

Дьэ, итэ курдук ороуон хайдах бадарар олох, [illegible] табаардара «Дьаһалынан» атыыламмыттар. Итиннэ ураа-хараа сурулар дьаһаллар кэтэрэн кэҥэллэр сылдьарга сиэрдэ сатыыны эрэ буолаллар.

Биһиги сыччах аастыт сыл тиэхиэ квартаттар эрэ аҕаллыбыт сонноруу үөскүүр сылдьарга сиэрдэ сатыыны эрэ буолаллар.

Биһиги сыччах аастыт сыл тиэхиэ квартаттар эрэ аҕаллыбыт сонноруу уонна телевизоордары тиэтиэхпит, атыылаһыны бэрэбиэркэлиэхпит.

Коммерческай эргиэнэ аҕаан ороуонна аҕаллыллар табыар 15 бырыыбыанна бэриллиэхтээх. Оттуоннбыт итиннэ ханнык да документуона суох ханна кэлбитэ,барбыта билэбинэ, туохха атаастаныллыбыттыгар отчет оҥоһуллубакка сүтэриэхэр буоллаҕына, бу кэтэнэн атыылаһыы холлороонуттар кубулуйуоҕа. Маҥтан сорохтоох.

М. ОКОНЕШНИКОВА,
участаастаах кооперативнай комитет председателэ.

Амарах санааланы арангаччылыыр

МАХТАНАБЫТ

1990 сыл дойду үрдүнэн амарах санааланы сылыыан биллэриллибитэ. Бу сыллаа биһиги оройуон тэриллэлэрэ, совхозтара оҥоҕуохэ, инбалиттэрэ, үгүс комоҥу оҥордулар, бу олус үөрдэр, долгутар. Дьон.сэргэ үөрэ-кө комолосуу, түүтэн кыат-аньыммыт күрдьүпүт. Киирбит үн барыта инбалиттэр кыһалҕаларыгар туттуллуо.

Обществобыт м т а р 400 чилиэнэхпит, ол иҥэр 52 бастакы группалаах, 220 иккис группалаах, 57 үһүс группалаах инбалиттэр, 19 алын сүҥүох тэриллэлэр тэриллиннилэр. Бары оскуолаларга «Амарах санаалаҥы уруоктара» ыытылыннылар. Кылаас.тар инбалит оҕолору ыытары шефтэһэн үлэлиллэр. Дьаарбаҥнаартан, субуотуньуктартан киирбит үл аҥарын инбалиттэр счеттарыгар көҥөрдүлэр. Оройуон учуутталлара биир күннээх мамчаастарын счеппутутар көҥөрө сылдьаллар. Болтого оскуолата 700 солк. комо биэрдэ.

Сельсоветтарга депутаттар салайааччылаах анал комиссиялар үлэлиллэр. Бахсы сельсоветын комиссията (председатель А. Мохначевскай) олус үчүгэйдик үлэлиир. Манна инбэлиттэри тэриллэлэрэ сыһыарталаталар. Онон киилэр барыы көрүүгэ-харайыыга сылдьаллар. Бу буоллаҕа дин дьыҥнээх кыһаммыы диэн. Оройуоннаабы эт.-үүт комбината (директор Е. Е. Борисов) урут үлэлии сылдьыбыт дьонугар инбэлиттэрэ утумнаахтык көмөлөһөр. Райпотребсоюз коллектива улахан үлэни ыытта. Ол нурдук, 1000 солк. харчыны комо биэрдилэр. Биэс оҕону бэйэлэрин эппиэттэриэр ыллылар. Түөрт тулаайах оҕоҕо, бинир бастаны группалаах инбалит оҕоҕо счет астардылар. Ол аата бу оҕолор 18-н туоллахтарына 1000 солк. харчыны ылаллар. Итэ курдук партии райкомун, райсовет аппараттарын коллективтара. Болтого нэнилиэтин дьахталлара инбалит, тулаайах оҕолорго эмиэ счеттары астардылар. Оройуонга 96 инбалит оҕо баар. Оно тэриллэлэр, совхозтар көмөлөһүохтэрэ диэн эрэнэбит.

«Мыҥдаҕаайы» совхоз (директор В. П. Чичигинаров) 7335 солк. счеппутутар көҥөрдө. Атын хаһаайыстыбалар 5000 солк. харчыны көмөҕө биэрдилэр. Дьиэуот, коммунальнай хаһаайыстыба холбоһута (начальник П. М. Макаров) бэрт үгүс комоҥу оҥордо. Райсовет аппаратын үлаһиттэрэ Якутскайга кырдьаҕастар дьиэлэриттэр баар биир дойдулаах.тарыгар ас астаан илдьэн туттарбыттара атыттарга холобур буолуон эрэ сөп.

Биһиги обществобытыгар ГАЗ,53 автомашина дуу. МТЗ-82 трактор дуу баара эбитэ буоллар муусас тиэйиитигэр абыраныа этибит. Маны оройуон салалтата учуоттуо диэн эрэнэбит.

Аламаҕай санаалаах Чурапчыбыт дьонугар иҥи тылынан кыайан эппэт үтүмэн үгүс комоҥу оҥорбүкүт иҥин нс сүрэхпиттэн долгуйан туран махтанабыт!

Оройуоннаабы инбэлиттэр обществоларын чилиэннэрэ.

Туһаанная доҕоргун булуоххун сөп

Уһаастабыллаах ыал буола илик, дьоллорун көрдүүр эдэрдэр да, саанырбыттар да!

Горнай оройуонугар ыал буола илик совотох сылдьаччы бэрт элбэх. Киниилэр бэйэлэрин нэнилиэктэригэр, оройуоннарыгар үчүгэйдик билсэллэриэн ыал буолаллар.тар марахаттары көрсөллөр. Маныаха маарынныыр дьыҥалаах дьон атын да оройуоннарга бааллара биллэр.

Биһиги оройуоммутугар атын сирдэртэн нэлбиттэр ыал буолуулара, олохсуйуулара бэрт үгүс. Дьокуускайтан чугас, суоллаах-иистээх, мэлдьэ ылланар дьиэнэ нэрэ айылҕалаах буолан, кинн эрэ барыта кута-сүрэ тохтуур, сөбүлүүр оройуона.

Онон сиэттэрэн «Үлэ күүһэ» хаһыат редакцията «Дьолум сулуһун көрдүүбүн» диэн аналлаах рубриканы аһан үлэлэппитэ биир сылын туолан эрэр. Итэ кэмтэ 14 оройуон иккис ардыгар сибээстэһэн олохтоной, 73 киһиттэн кэлбит биллэрии хаһыакка бэчээттэнэ. Онуоха абонеммар аадырыстарын көрдөһөн 17 оройуоннан 90 сүрүн киирдэ. Биллиитэ хардарыта суруйсалларын, ол эҥиэр дьоллорун холбуурга эрэмньилээхтэрин биллэрбиттэр бааллар.

Өскотун биһиги оройуоммут холоотуобдарын кытта сибээстэнэххитин, иннинэ кэскилгитин туоһэнэххитин баҕарар буоллаххытына, хаһыат аадырыыгар бэйэҥит туоскутунан толору уонна хайдах киһилиин билсиэххитин сөбүн туһунан суруйуҥ. Ону кытта тэҥнэ биллэриигит иҥин почтовай переводунан биллииги ирдэбилгэ, сыанаҕа сөп түбэһиннэрэн 25 солкуобайы ыытыҥыт. Итэ биллэриигит бэчээтэммит хаһыатын эйиэхэ тиэрдэргэ сорунтанабыт.

Дьолу көрдүүр сурукутуттан, аадырыскыт, аакпыт тайыллыбыта, биллэриигит арэ нүөмэрдэнэн бэчээттэннэрэ. Ону сөбүлэн аахыттар эйиги аадырыскытын биһиигиттэн ылан, бэйэҥит быһа суруйсуугут саҕаланыаҕа. Онон биир биһиэхэ разбиилиитиннии, сүрэххит сөбүлэһэбитиннии дьолгутун холбоон ыал буоларгытыгар саарбахтаабаппыт. Биллэрии таһаартарбыт абонент нүөмэрдэрин ханнык баҕарар оройуон холостуой дьоно көрдөөн ылаллар. Онуоха хас биирдии аадырыс иҥин 2 лии солк. редакциябытыгар переводтаан эбэтэр кэмпиэрдэ уган ыытыахтаахтар. Оччоҕо абонент аадырыын биэробит.

Редакцияҕа суруйсуу.ну сүрүннүүр, кистэлэҥнэ хаачыллар эппиэттээх киһи аанан үлэлии сылдьар.

Кэргэннэхтэр суруйбаккытыгар көрдөһөбүт. Ол эрээри биллэр дьоҥҥут ыал буолалларыгар кыах көстүбүтүгэр сүүрэн.көтөн, сүбэлэн-ама.лаан көмөлөһөргут наадалаҕын баллыгыныбит.

Чэйиҥ, биһиги тула сөбүтохсуйуу, тулаайахсыйыы, туохха.ыйыы суох буоларын иҥин, үөрүүдьол, кэлэр кэскил оросэйдүүрүн туһугар сэмэй кылаанныгын киллэрсиэҥиҥ.

Биһиги аадырыспыт: 678030, Горнай оройуона, Бэрдьигэстээх сэлиэнньэта, М. Яковлев уулуссатын 17 №-рэ, «Үлэ күүһэ» хаһыат редакцията.

ЭҢЭРДЭЛИИБИТ!

Күнду эйэбитин, күүтэппүтүн сэриилээх уонна үлэ ветеранын АДАМОВ Никита Гаврильевичы 80 саанын туолбутунан итиитик, истиҥник эҥэрдэлиибит. Үтүө сүбэйиитин, дириҥ маҥалбытын ыларгар көрдөһөбүт. Чэгиэн-чэбдик доруобай буол.

Борисовтар, Васильевтар, Сидоров, Мироновтар, Филипповтар.

x x x

Хайахсыт нэйилиэгэр олорор таптыыр аҕабытын, эйэбитин ЛУКИН Петр Александровичы 55 сааскын туолбуккунан итиитик, истиҥник эҥэрдэлиибит. Баҕарабыт чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, кырдьары билбэт үйэни, күн сиригэр баар барыы үчүгэйи.

Кэргэниҥ, сиэннэриҥ, оҕолоруҥ, кийиттэриҥ, күтүөттэриҥ.

x x x

Күнду нйэбитин, эйэбитин ДАЛБАЕВА Федора Алексеевнаны 55 сааскын туолбуккунан итиитик, истиҥник эҥэрдэлиибит. Эйиэхэ үчүгэй доруобуйаны, уйгулаах үйэни олоҥу баҕарабыт.

Кэргэниҥ, кийиттиҥ, оҕолоруҥ, сиэннэриҥ Далбаевтар, аймахтарыҥ.

x x x

Күнду аҕа табаарыспытын ТАРАБУКИН Иван Осиповичы 55 саанын туолбутунан уонна бөҕүөттээх сылыгыналаннаҕа тахсарынан ис сүрэхпиттэн эҥэрдэлиибит. Үһанар кыстыыр курдук ыытаанах доруобуйаны, үйэни дьоллоох олоҥу, мэлдьи күлэ-үөрэ сылдьаргар баҕарабыт.

Реммастерской, автопарк коллективтара.

x x x

«Якутагропромстрой» МПМК-тын администрацията, партийнай уонна профсоюзнай тэриллэлэрэ колоннаҕа өр сылларга үлэлээн дириҥ ытынтабылы ылбыт механизатордарын СЕРГЕЕВ Константин Кирилловичы уонна ПАВЛОВ Гаврил Михайловичы 50 сыллаах юбилейдарынан итиитик, истиҥник эҥэрдэлиллэр. Мэлдьи үөрэ-кө олох уоһуҥэр сылдьаргытыгар, өссө таһаарылаахтык үлэлиргитигэр, тус бэйэҥитигэр уонна дьиэ кэргэттэргитигэр чэгиэн доруобуйаны, кырдьары билбэт үйэни, дьоллоох олоҥу баҕараллар.

x x x

Убаастабыллаах балтыбытын, эдьиийбитин ЖИРКОВА Матрена Ионовнаны 50 саанын туолар юбилейынан итиитик, истиҥник эҥэрдэлиибит. Күн сиригэр баар барыы үчүгэйи баҕарабыт.

Эдьиийдэрэ, балтылара, быраатара, кийиттэрэ, күтүөттэрэ, сиэннэрэ.

ЧУРАПЧЫ КҮӨХ ЭКРАҢҢА КӨРДӨРӨР

Тохсуньу 31 күнэ

18 ч. 40 мун.— Спорт сонуннара; «Спорт ветерана Д. Эверстов юбилейа».

19 ч. 00 мун.— таксидермист А. А. Поповтуун көрсүһүү.

19 ч. 30 мун.— Алла Пугачева театрын концерда.

БИЛЛЭРИИ

Суолу тутар-оремуоннуур хозрасчетнай учаастакка быстах кэмҥэ үлэлиргэ **мас кэрдээччилэр** уонна бастайаннай үлэлиргэ **трактористар** наадалар.

Үлэҕэ кэпсэтиэхтэрин баҕараччылар 21-667 телефонунан билсиэххитин сөп.

Администрация.

ЕФРЕМОВ Михаил Дмитриевич

Советскай потребительскай кооперация туйгуна, сэриилээх уонна үлэ ветерана Ефремов Михаил Дмитриевич бу дьыл тохсуньу 27 күнүгэр үйэни ыарахан ыарыыттан өлө.

М. Д. Ефремов 1924 с. Одьулуун нэйилиэгэр элбэх оҕолоох дьаданы кэргэнигэ төрөөбүтэ. Оҕо эрдэҕиттэн эрэйи, ыйалҕаны, үлэни.хамнаһы билэн улаатыбыта. Табаҕа начальнай оскуолатыгар үөрэммитэ. 1940 с. Чурапчы сэттэ кылаастаах оскуолатын бүтэрбитэ. Чурапчытаабы педагогическай училищеҕа үөрэнэ сылдьан Кэбээйи оройуонтар көҥүүтэ киирэн, Кальвиц аатынан колхозка балыксытынан, кэлин маҕаһыынка атыылааччынан үлэлээбитэ.

1944 с. армияҕа ыгырыллан японскай милитаризмы үлтүрутүүгэ кыттыыны ылбыта. Армияттан босхолоноот, 1949 с. Чурапчы райсоюһугар расчетнай бухгалтерынан, 1954 с. старшай бухгалтерынан, ревизорунан, 1962 с. Бахсы сельпотугар кылаабынай бухгалтерынан пенсияҕа тахсыар диэри үлэлээбитэ. Киин улэтигэр үрдүк эпиэтиистээх этэ. Эдэр специалистарга аҕалыы кыһанара, куруутун сүбэлэрэ биэрэрэ. Дьонтосэргэҕэ үтүө сыһыаннаах, киһи кыһалҕатын өйдүүрэ.

М. Д. Ефремов Аҕа дойду сэриитин II степеннээх орденынан, 9 медальынан наҕараадаламмыта. Өр сыллаах эмиэ суох үлэтин иҥин 1957 с. киниэхэ «Потребительскай кооперация туйгуна» аат биэриллибитэ. «Холбос» бырабылыанньатын, эргиэн үлэһиттэрин профсоюһун «Бочуотун кинигэтигэр» киллэриллибитэ.

Михаил Дмитриевич уон оҕолоох иллээх ыал аҕата, элбэх сиэнэр эҥэлэрэ буолар дьолломмута.

Эргиэн кырдьаҕас үлэһитэ, сэриилээх уонна үлэ ветерана, дьонунан.сэргэтинэн дириҥнии ытыктанар сэмэй киһи Михаил Дмитриевич Ефремов туйуман сырдык өйдөбүл биһиги сүрэхпитигэр кууруук тыынныах буолуоҕа.

Райпотребсоюз коллектива.

Райпотребсоюз бырабылыанньата, профкома, Бахсы, Хатылы, Сылаг сельполарын бырабылыанньалара Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэриилээх уонна потребкооперация ветерана

ЕФРЕМОВ Михаил Дмитриевич

өлбүтүнэн бары чугас дьонугар дириҥ кутурҕаннарын тиэрдэллэр.

Мугудай сельпотун бырабылыанньата, профкома, үлэһиттэрэ эргиэн кырдьаҕас үлэһитэ, сельпо соҕотоҥкалааччыта

ЕФРЕМОВ Михаил Дмитриевич

уйун ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн бокуоньук кэргэнэ, оҕолоругар, ай, махтарыгар дириҥ кутурҕаннарын тиэрдэллэр.

Бахсы сельсоветын президиума, нэйилиэк ветераннарын совета сэриилээх уонна үлэ ветерана

ЕФРЕМОВ Михаил Дмитриевич

өлбүтүнэн кэргэнигэр, оҕолоругар дириҥ кутурҕаннарын тиэрдэллэр.

«Бахсы» совхоз администрацията, парткома, профкома Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэриилээх кыттыылаах, үлэ ветерана

ЕФРЕМОВ Михаил Дмитриевич

өлбүтүнэн бокуоньук кэргэнигэр, оҕолоругар, бары чугас дьонугар дириҥ кутурҕаннарын биллэрэллэр.

Районно, киинэммит бухгалтерия, профсоюз райкома районо кылаабынай бухгалтерыгар Ефремов Афанасий Михайловичка киин истиҥник таптыыр аҕата

ЕФРЕМОВ Михаил Дмитриевич

өлбүтүнэн дириҥ кутурҕаннарын биллэрэллэр.

Күнду күтүөпүт

ЕФРЕМОВ Михаил Дмитриевич

уйун ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн кэргэнигэр, оҕолоругар, сиэннэригэр, күтүөттэригэр, кийиттэригэр кутурҕаммытын биллэрэбит.

Беляевтар, Тастыгиннар, Федоровтар.

Редактор П. И. ПОПОВ.

НАШ АДРЕС: 678700, с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 26 «а». ТЕЛЕФОНЫ: редактор—21-332, отделы—21-265, общий—21-505.

Учредитель газеты «Саҥа олох» — Чурапчинский районный Совет народных депутатов.

Газета издается на якутском языке, выходит по вторникам, четвергам и субботам.

Индекс газеты 54967. Объем—1 усл. печ. лист. Тираж — 4130.